

22. *Proměna výuky dějin 20. stol. na českých základních školách* («SINUS CZ») (Č. j.: MSMT – 44511/2020-2), 2021. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 9. Dostupno: <<https://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/vyhlaseni-pokusneho-overovani-promena-vyuky-dejin-20-stol-na>>.

23. Recmanová, I., 2010. *Srovnání českého a anglického systému výuky Dějepisu na středních školách*, Praha, 41.

24. *Školní vzdělávací program. Vzdělávací obor: Dějepis*, 23. Dostupno:<<https://docplayer.cz/4036808-Skolni-vzdelavaci-program-biologie-obor-7941-k-81-gymnazium-8-lete-ucebni-osnovy-pro-nizsi-stupen-vzdelavani-vzdelavaci-oblast.html>>.

25. *Tematická zpráva «Výuka soudobých dějin na 2. stupni základních škol a na středních školách»*, květen 2016, Praha: Česká školní inspekce, 26. Dostupno: <<https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Tematicke-zpravy/Tematicka-zprava-%E2%80%93-Vyuka-soudobych-dejin-na-2-stup>>.

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2022-33-20-31>
УДК 378.147.091.33-027.31

Кучинська Ірина Олексіївна,

доктор педагогічних наук, професор,

завідувач кафедри педагогіки та управління навчальним закладом,

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Кам'янець-Подільський, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5025-4920>

kuchynska.iryana@kpnu.edu.ua

ІННОВАЦІЙНА ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ: ЗМІСТОВНІСТЬ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ СУЧАСНОГО РЕФОРМУВАННЯ

Анотація. У статті розглядаються питання, що постають перед сучасними педагогами, які працюють в інноваційному режимі, пов'язані і з низькою інноваційною компетентністю, а саме системою мотивів, знань, умінь, навичок, особистісних якостей педагога, що забезпечує ефективність використання нових педагогічних технологій у роботі з дітьми. Зауважується, що компонентами інноваційної компетентності педагога є поінформованість про інноваційні педагогічні технології, належне володіння їх змістом і методикою, висока культура використання інновацій в освітній діяльності, особиста переконаність у необхідності застосування інноваційних педагогічних технологій.

Підкреслюється, що готовність до інноваційної діяльності є внутрішньою силою, яка формує інноваційну позицію педагога. За структурою це складне інтегративне утворення, яке охоплює різноманітні якості, властивості, знання, навички особистості. Як один із важливих компонентів професійної готовності, вона є передумовою ефективної діяльності педагога, максимальної реалізації його можливостей, розкриття творчого потенціалу. Джерела готовності до інноваційної діяльності сягають проблематики особистісного розвитку, професійної спрямованості, професійної освіти, виховання й самовиховання, професійного самовизначення педагога. Вихідним матеріалом для розроблення технології є теорії та концепції. Багато педагогічних технологій мають у своїй основі концепції засвоєння соціального досвіду, а в умовах сучасних реалій громадянського, демократичного та патріотичного.

Зазначається, що зміна психологічного клімату в закладі освіти, що зумовлена новими цілями та цінностями освіти; поширення інноваційних педагогічних систем; розробка нових технологій проєктування, управління та навчання в школах, які здійснюють інноваційну діяльність та долають певні протиріччя; залучення інноваційними школами нових фінансових, інформаційних, соціокультурних структур та механізмів, а також безумовно педагогічна діяльність, що набула рис сталої творчої діяльності та позитивно впливає на всі компоненти освітнього процесу, без сумніву вплинуть й на інноваційну освітню діяльність загалом.

Наголошується на важливості модернізації педагогічних технологій враховуючи сучасні екстремальні ситуації.

Ключові слова: інноваційна освітня діяльність; педагогічні технології; змістовність; функціональність; сучасні реалії.

1. ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. Зміна політики і соціальних пріоритетів в освіті незалежної України, сформувала принципово нову парадигму освіти та виховання – переходу від виховання громадянина країни до формування громадянина світу, людини відкритої, демократичної та відповідальної, освіченість, культура і мораль якої відповідають складності завдань глобалізованого світу.

Не зважаючи на найтяжчі часи для України (наслідки війни з РФ) освітяни звертають увагу на актуальність та своєчасність питання подолання консерватизму в підходах до освітньої діяльності й наявних стереотипів педагогічної праці та процесу мислення в учасників процесу навчання і виховання. Тільки інноваційна за сутністю освіта може виховати людину, яка живе за сучасними інноваційними законами глобалізації, є всебічно розвиненою, самостійною, самодостатньою особистістю, котра керується в житті власними знаннями і переконаннями. Загалом, це навіть більше потрібно суспільству, ніж освіті чи конкретній людині, бо без всебічно розвиненої

особистості неможливо ні розбудувати основи демократії, ні досягти параметрів економічно розвинених країн.

Безумовно, інноваційність є однією з домінуючих тенденцій розвитку людства. Як відомо освітня парадигма вибудовується на засадах збереження і розвитку творчої потенції людини, її спрямованості на самовизначення, стабільно активної життєдіяльності у змінних соціальних умовах, готовності до сприймання і розв'язання нових завдань. *Тому серед проблем педагогіки пріоритетними, цілком очевидно є проблеми педагогічної інноватики.*

Суттєвою ознакою сучасних інноваційних процесів у сфері навчання і виховання є їх *технологізація*. Однією з головних завдань, які ставить сьогодні перед собою педагогічна громада, це спрямування педагогічної *технології* на підвищення ефективності освітнього процесу використовуючи сучасні реалії освітньої підготовки, яка повинна гарантувати досягнення запланованих результатів навчання. Зазначимо, будь-яка педагогічна технологія виражає певний концептуальний підхід до освіти, тому для порівняння технологій необхідно дотримуватися універсальної методології її проектування та експертизи, послуговуючись апробованою системою критеріїв оцінки педагогічних технологій навчання. Параметри цієї системи дають змогу охарактеризувати конкретну педагогічну технологію на етапах її проектування, функціонування, оцінювання результатів.

Слід зауважити, що прагнення постійно оптимізувати освітній процес зумовило появу нових і вдосконалення використовуваних педагогічних технологій різних рівнів і різної цільової спрямованості. Подальший їх розвиток пов'язаний з орієнтацією на реалізацію сучасних концепцій освіти й виховання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інноваційних педагогічних технологій знаходиться у колі наукових інтересів таких педагогів, як Л. Буркова, І. Бех, І. Дичківська, Л. Даниленко, І. Зязюн, Е. Іонова, С. Карпенчук, О. Кіяшко, Г. Лаврентьева, Л. Макрідіна, В. Огнев'юк, В. Паламарчук, О. Савченко, І. Соколова, С. Сисоєва, В. Химинець, Л. Хоружа та ін.

У своїх роботах педагоги роблять акцент на значущості інноваційних тенденцій у розвитку сучасної освіти; важливості педагогічної інноватики у структурі наукового знання; необхідності інноваційних процесів у системі освіти; обов'язковість розгляду технології як науки про майстерність; готовність педагога до інноваційної професійної діяльності тощо.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Метою статті є висвітлення сучасних педагогічних технологій, їх ціннісний фактор та значимість. Досягнення поставленої мети зумовлює вирішення наступних **завдань** : проаналізувати та визначити інноваційну змістовність та функціональність педагогічних технологій в умовах сьогодення.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH FINDINGS

Коли сьогодні ми говоримо, про змістовність та функціональність педагогічних технологій необхідно звернути увагу на те, що провідним у будь-якій технології вважається детальне визначення кінцевого результату і точне досягнення його.

Існує загальноприйняте уявлення про технологію як конструювання освітнього процесу за певною схемою (див. рис. 1), яка відображає ознаки, притаманні й традиційній організації освітнього процесу: впорядкованість процесу навчання, мети і оцінювання результатів.

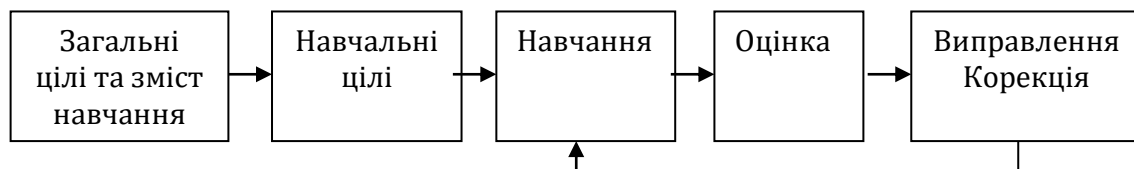

Рис. 1. Структура технології навчання

Підкреслимо, суттєвою особливістю педагогічної технології є те, що довільним діям вона протиставляє жорсткі алгоритмічні приписи, систему логічно вмотивованих дій, послідовний перехід від елементу до елементу. Як констатує педагог І. Дичківська у своїй роботі «Інноваційні педагогічні технології» педагогічна технологія має *специфічні сутнісні ознаки*, які виокремлюють її як самодостатній неповторний феномен. До таких ознак належать: концептуальність, діагностичне визначення цілей і результативності; економічність; алгоритмізованість, проєктованість, цілісність, керованість; коригованість; візуалізація; декомпозиція педагогічного процесу на взаємопов'язані етапи; координованість і поетапність дій; однозначність виконання передбачених процедур і операцій [1].

Надзвичайно доречним буде висловлювання вченого В. Огнев'юка який зауважує, що основу інноваційного розвитку освіти утворюють два важливі процеси – процес вивчення, узагальнення і поширення передового педагогічного досвіду та процес впровадження досягнень психолого-педагогічної науки в практику. Результатом інноваційних процесів є використання теоретичних і практичних нововведень, зокрема таких, що утворюються на межі теорії і практики. Учитель або викладач водночас може бути й автором, дослідником, користувачем, пропагандистом нових педагогічних технологій, теорій, концепцій [2]. Але у цьому контексті виникає безумовно важливе запитання, а саме *готовності* педагога до інноваційної професійної діяльності, тобто особливого особистісного стану, який передбачає наявність у педагога мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, володіння ефективними способами і засобами досягнення педагогічних цілей, здатності до творчості і рефлексії. Багато проблем, що постають перед сучасними педагогами, які працюють в інноваційному режимі, пов'язані і з низькою

інноваційною *компетентністю*, а саме системою мотивів, знань, умінь, навичок, особистісних якостей педагога, що забезпечує ефективність використання нових педагогічних технологій у роботі з дітьми. Компонентами інноваційної компетентності педагога є поінформованість про інноваційні педагогічні технології, належне володіння їх змістом і методикою, висока культура використання інновацій в освітній діяльності, особиста переконаність у необхідності застосування інноваційних педагогічних технологій. Цілком очевидно, що компетентний фахівець повинен володіти *педагогічною майстерністю*. Як конкретизує психолог М. Савчин, це оволодіння педагогом кращими зразками, еталонами та рівнем педагогічної діяльності, педагогічного спілкування, професійної поведінки, що забезпечує високі результати навченості, вихованості і розвитку учнів [3]. Вчителі з високим рівнем педмайстерності глибоко володіють предметом та методикою його викладання, прагнуть до інноваційних форм роботи використовуючи різні педагогічні технології, мають широкий науковий і культурний кругозір, знають психологію дітей, вміло використовують методику викладання. Вони знають, як організувати групову та індивідуальну роботу учнів, згуртувати клас, у них щирі стосунки з дітьми. Як правило, педагоги досягають високих результатів у розвитку, навчанні та вихованні школярів.

Безперечно, готовність до інноваційної діяльності є внутрішньою силою, що формує інноваційну позицію педагога. За структурою це складне інтегративне утворення, яке охоплює різноманітні якості, властивості, знання, навички особистості. Як один із важливих компонентів професійної готовності, вона є передумовою ефективної діяльності педагога, максимальної реалізації його можливостей, розкриття творчого потенціалу. Джерела готовності до інноваційної діяльності сягають проблематики особистісного розвитку, професійної спрямованості, професійної освіти, виховання й самовиховання, професійного самовизначення педагога.

Зауважимо, готовність педагога до інноваційної діяльності визначають за такими показниками:

- усвідомлення потреби запровадження педагогічних інновацій у власній педагогічній практиці;
- інформованість про новітні педагогічні технології, знання новаторських методик роботи;
- зорієнтованість на створення власних творчих завдань, методик, налаштованість на експериментальну діяльність;
- готовність до подолання труднощів, пов'язаних зі змістом та організацією інноваційної діяльності;
- володіння практичними навичками освоєння педагогічних інновацій та розроблення нових.

Звісно, що ці показники виявляють себе не ізольовано, а в різноманітних поєднаннях і взаємозв'язках.

У роботі «Інноваційна освітня діяльність» педагог В. Химинець зауважує, що у багатьох сучасних міжнародних виданнях *педагогічну технологію* трактують як дослідження з метою виявлення принципів та розробки прийомів оптимізації освітнього процесу через аналіз факторів, що підвищують його ефективність шляхом конструювання й застосування прийомів та матеріалів, а також оцінки використовуваних методів. Автор підкреслює, що відомі нині педагогічні технології й такі, що їх найчастіше використовують на практиці, можна *класифікувати* так:

- структурно-логічні технології;
- інтеграційні технології;
- ігрові технології;
- тренінгові технології;
- інформаційно-комп'ютерні технології;
- діалогові технології [4].

Вважаємо за необхідне зазначити, що особливість сучасної освіти полягає в тому, що на практиці різні технології можна активно і дуже результативно *поєднувати*.

Цілком очевидно, щоб визначити, чи належить будь-яка освітня технологія до інноваційної, необхідно виокремити в ній головну ідею, спрямовану на розвиток освіти, і визначити рівень її новизни. Якщо ідея, покладена в основу освітньої технології, є абсолютна нова для значної кількості професіоналів у даній галузі наукових знань (або дещо модернізованою), актуальною й перспективною, то технологія, розроблена на її основі, є інноваційною *освітньою технологією*.

У контексті вищезазначеного слід висвітлити бачення педагога І. Дичківської щодо визначення системних, модульних та локальних інноваційних педагогічних технологій. Так до *системних* інноваційних педагогічних технологій відносяться:

- «Будинок вільної дитини» (М. Монтессорі);
- «Йена – план – школа» (П. Петерсена);
- «Антропософські школи» (Р. Штейнера);
- «Школа успіху і радості» (С. Френе);
- «Школа для життя, через життя» (Ж.-О. Декролі);
- «Школа діалогу культур» (В. Біблера);
- Школа «Саммерхілл» (О.С. Нілла);
- Технології розвивального навчання.

До *модульних та локальних* інноваційних педагогічних технологій:

- Технології раннього навчання (М. Зайцева);
- Технології раннього навчання (Г. Домана);
- Технологія розвитку творчої особистості (Г. Альтшуллера);
- Технологія фізичного виховання (М. Ефименка).

Наголошується, що системні технології удосконалюють весь педагогічний процес закладу освіти. Кожна з них має засновану на конкретному філософському вченні теоретичну модель, якій відповідають засоби і методи практичного застосування. Жодна

системна педагогічна технологія не може претендувати на утвердження в усій сфері освіти і, зважаючи на свою унікальність, бути ізольованою від суспільства. Щодо модульних та локальних технологій, то вони спрямовані на удосконалення певної частини педагогічного процесу, в якому модулем є самостійна функціональна частина. Локальні технології охоплюють лише окремі ланки педагогічного процесу і не пов'язані між собою. Модульні та локальні інноваційні педагогічні технології використовуються як самостійні або як такі, що становлять елементи системних технологій [1].

Цінними та значущими є наукові педагогічні ідеї, що покладені в основу інноваційних освітніх технологій. Так, педагог В. Химинець наводить такий приклад:

- Інтеграція змісту природничої освіти (Технологія В. Ільченко «Довкілля»);
- Інтеграція змісту шкільної освіти (Технологія Р. Штейнера);
- Диференціація творчих здібностей учнів (Технологія колективного навчання (Програма «Крок за кроком»));
- Індивідуалізація змісту навчання (Технологія особистісно – орієнтованого навчання);
- Диференціація змісту навчання (Технологія модульно-розвивального навчання);
- Особистісно орієнтована організація освітнього процесу (Технологія особистісно орієнтованої школи);
- Розвиток теоретичного мислення в учнів (Технологія розвивального навчання);
- Розвиток внутрішніх резервів учнів (Технологія життєтворчості);
- Розвиток чуттєвої сфери учнів (Технологія М. Монтессорі);
- Розвиток фізичного здоров'я учнів на навчальних заняттях (Технологія «Рекреаційна освіта») [4].

Як констатує вчена С. Карпенчук у своїй роботі «Філософія освіти (загальна теорія педагогіки)» вагомість технологічного підходу до реалізації освітніх завдань у професійно-педагогічній діяльності забезпечує програмована ієрархія освітніх цілей (конструктивний компонент) та система засобів їх реалізації (процесуальна). Відобразити цей взаємопов'язаний процес можна на основі низки взаємопов'язаних компонентів стратегічних цілей (мисленнєвих операцій) [5].

Коли ми розглядаємо ключові аспекти інноваційних педагогічних технологій одним із важливих елементів є безумовно сама **ідея** цього процесу, тобто: передбачення реалізуючих сил (об'єкт – суб'єкт, суб'єкт – суб'єкт); прогнозування умов, що забезпечують реалізацію; прогнозування змісту; передбачення перспектив, добір певного способу організації; контроль; добір засобів узагальнення результативності роботи; обґрунтування результату, що сприяв прогресу (див. рис. 2).

Цінності такого підходу актуалізують потреби→мотиви→дії→зміст→очікуванні результати.

Цілком очевидно, що цінності педагогічних технологій, ми сьогодні вбачаємо в їх обов'язковому інноваційному підході. Сучасність диктує нові умови в їх побудові, структуризації, моделях та проєктах. Так зараз, як ніколи гостро, через

низку об'єктивних ситуацій (спад економіки, війна з РФ) постає питання модернізації, удосконалення технологій у галузі педагогіки, а також створені нових, що безумовно є на часі враховуючи ідеологічні, культурні, політичні, економічні події які спостерігаємо у сучасних реаліях.

Рис. 2. Ключові аспекти інноваційних педагогічних технологій

Зауважимо, на часі стоїть питання появи нових педагогічних технологій, які б враховували психологічний стан українських дітей, які вимушені були жити і навчатися в екстремальних ситуаціях.

Безперечно, вихідним матеріалом для розроблення технології є теорії та концепції. Багато педагогічних технологій мають у своїй основі концепції засвоєння соціального досвіду, а в умовах сучасних реалій громадянського, демократичного та патріотичного. Вважаємо, що педагогі-практики сьогодні повинні розробити авторські технології, які :

- поєднують у різних варіантах елементи апробованих технологій;
- враховують ціннісні зміни у змісті технологій;

– виокремлювати педагогічні технології: за рівнем застосування (предметні, локальні та модульні); за провідним чинником психічного розвитку (соціогенні, психогенні); за філософською основою (гуманістичні, вільного виховання); за науковою концепцією засвоєння досвіду; за ставленням до дитини (особистісно-орієнтовані); за орієнтацією на особистісні структури (інформаційні, операційні, емоційно-художні, емоційно-моральні, технології саморозвитку, евристичні, прикладні); за типом організації та управління пізнавальною діяльністю (структурно-логічні, інтеграційні, ігрові, комп'ютерні, тренінгові та особливо діалогові технології).

Отже, цілком очевидно, що зміна психологічного клімату в закладі освіти, що зумовлена новими цілями та цінностями освіти; поширення інноваційних педагогічних систем; розробка нових технологій проектування, управління та навчання в школах, які здійснюють інноваційну діяльність та долають певні протиріччя; залучення інноваційними школами нових фінансових, інформаційних, соціокультурних структур та механізмів, а також безумовно педагогічна діяльність, що набула рис сталої творчої діяльності та позитивно впливає на всі компоненти освітнього процесу, без сумніву вплинуть й на інноваційну освітню діяльність загалом.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Отже, змістовність та функціональність інноваційних педагогічних технологій демонструє:

1) Поетапну організацію системи навчання, що забезпечує логічну послідовність окреслення та розв'язання дидактичних задач на основі відбору їх змісту, форм, методів і засобів навчання на кожному етапі з урахуванням поетапної діагностики результатів;

2) Дидактичні системи, що забезпечують інтеграцію міжпредметних знань і вмінь, різноманітних видів діяльності на рівні інтегрованих курсів, навчальних тем, уроків, навчальних днів;

3) Дидактичні системи використання різноманітних ігор, під час виконання яких формуються вміння виконувати завдання на основі компромісного вибору (театралізовані, ділові та ролеві ігри, імітаційні вправи, індивідуальний тренінг; розв'язання практичних ситуацій і задач, комп'ютерні програми тощо);

4) Система діяльності для відпрацювання певних алгоритмів виконання типових практичних завдань;

5) Технології, котрі реалізують у дидактичних системах комп'ютерного навчання на основі діалогу «людина – машина» за допомогою різноманітних навчальних програм (тренінгових, контролюючих, інформаційних тощо);

6) Сукупність форм і методів навчання, базованих на діалоговому мисленні у взаємодіючих дидактичних системах суб'єкт – суб'єктного рівня (учень – учитель; учень – автор; учитель – автор);

7) Модернізація педагогічних технологій враховуючи сучасні екстремальні ситуації;
8) І як підсумок зрозуміле, якісне та ефективне засвоєння знань; формування світоглядних ціннісних орієнтирів; креативного мислення; відчуття себе громадянином України та всього демократичного світу.

Перспективним напрямом подальших досліджень є модернізація та вдосконалення педагогічних технологій з урахування сучасних освітніх реалій.

5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Дичківська, І.М., 2012. *Інноваційні педагогічні технології*: підручник. Київ: Академвидав, 352.
2. *Освітологія: хрестоматія*: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів, 2013, уклад.: Огнев'юк В.О., Сисоєва С.О. Київ: ВП «Едельвейс», 744.
3. Савчин М.В., 2007, *Педагогічна психологія*. Навчальний посібник Київ: Академвидав, 424.
4. Химинець, В.В., 2009. *Інноваційна освітня діяльність*. Тернопіль: Мандрівець, 360.
5. Карпенчук, С.Г., 2013. *Філософія освіти (загальна теорія педагогіки)*: монографія / Київ: Видавничий Дім «Слово», 688.
6. *Філософський енциклопедичний словник*, 2002. Національна Академія наук України. Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди. Гол. редколегії В.І. Шинкарук. Київ: Абрис, 742.
7. *Соціологічна енциклопедія*, 2008, Укладач В.Г.Городяненко. Серія «Енциклопедія ерудита», Київ: Академвидав, 456 с.
8. *Педагогічна мудрість віків*: навч. посіб. 2009, Уклад.: В.Л. Омеляненко, А.І. Кузьмінський, Київ: Знання, 411.
9. Левченко, Т.І., 2017. *Концептуальна парадигма розвитку вищої освіти*: монографія, Вінниця: Нова Книга, 344.

INNOVATIVE EDUCATIONAL ACTIVITY: CONTENT AND FUNCTIONALITY OF PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN THE CONDITIONS OF MODERN REFORMING

Iryna Kuchynska,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,

Head of the Department of Pedagogy and Management of the educational institution,

Kamenets-Podolsky Ivan Ogienko National University

Kamenets-Podolsky, Ukraine

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5025-4920>

kuchynska.iryna@kpmu.edu.ua

Abstract. The article deals with the issues faced by modern teachers working in an innovative mode, associated with low innovative competence, namely the system of motives, knowledge, skills, personal qualities of the teacher, which ensures the

effectiveness of the use of new pedagogical technologies in working with children. It is noted that the components of the teacher's innovative competence are awareness of innovative pedagogical technologies, proper knowledge of their content and methods, high culture of using innovations in educational work, personal conviction in the need to use innovative pedagogical technologies.

It is emphasized that the readiness for innovative activity is an internal force that forms the innovative position of the teacher. By structure, it is a complex integrative formation that covers a variety of qualities, properties, knowledge, skills of the individual. As one of the important components of professional readiness, it is a prerequisite for the effective activity of the teacher, the maximum realization of his capabilities, the disclosure of creative potential. The sources of readiness for innovative activity reach the problems of personal development, professional orientation, professional education, education and self-education, professional self-determination of the teacher. The source material for the development of technology are theories and concepts. Many pedagogical technologies are based on the concept of assimilation of social experience, and in the conditions of modern realities of civil, democratic and patriotic.

It is noted that the change in the psychological climate in the educational institution, which is due to new goals and values of education; the spread of innovative pedagogical systems; the development of new technologies for designing, managing and teaching in schools that carry out innovative activities and overcome certain contradictions; the involvement of innovative schools of new financial, informational, socio-cultural structures and mechanisms, as well as, of course, pedagogical activity, which has acquired the features of sustainable creative activity and positively affects all components of the educational process, is the main reason for the development of new technologies.

The importance of modernization of pedagogical technologies in view of modern extreme situations is emphasized.

Keywords: innovative educational activity; pedagogical technologies; content; functionality; modern realities.

REFERENCES [TRANSLITERATED]

1. Dichkovskaya, I.M., 2012. *Innovatsionnyye pedagogicheskiye tekhnologii: uchebnik*. Kiyev: Akademizdatel', 352.
2. *Osvetologiya: khrestomatiya: ucheb. posobiye dlya studentov vysshikh uchebnykh zavedeniy*, 2013, sost.: Ognev'yuk V.A., Sysoyeva S.A. Kiyev: OP «Edel'veys», 744.
3. Savchin, M.V., 2007. *Pedagogicheskaya psikhologiya*. Ucheb. posobiye. Kiyev: Akademizdatel', 424.
4. Khiminets, V.V., 2009. *Innovatsionnaya obrazovatel'naya deyatel'nost'*. Ternopol': Puteshestvennik, 360.

5. Karpenchuk, S.G., 2013. *Filosofiya obrazovaniya (obshchaya teoriya pedagogiki): monografiya* / Kiyev: Izdatel'skiy Dom «Slovo», 688.
6. *Filosofskiy entsiklopedicheskiy slovar'*, 2002, Natsional'naya akademiya nauk Ukrainy. Institut filosofii im. G.S. Skovorody. Gl. redkollegii V.I. Shinkaruk. Kiyev: Abris. 742.
7. *Sotsiologicheskaya entsiklopediya*. 2008. Sostavitel' V.G. Gorodyanenko. Seriya «Entsiklopediya erudita», Kiyev: Akademizdatel', 456.
8. *Pedagogicheskaya mudrost' vekov: ucheb. posobiye*. 2009, Sost.: V.L. Omel'yanenko, A.I. Kuz'minskiy. Kiyev: Znaniye, 411.
9. Levchenko, T.I., 2017. *Kontseptual'naya paradigma razvitiya vysshego obrazovaniya: monografiya*, Vinnitsa: Novaya Kniga, 344.

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2022-33-31-44>
УДК 37. 02

Павелко Вікторія Вікторівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки, дошкільної та початкової освіти,
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка
Кременець, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6372-6090>
vpavelko@ukr.net

**РІЗНОМАНІТНІСТЬ ЗМІСТОВИХ АСПЕКТІВ ІНТЕГРАЦІЇ ЗНАНЬ У
СУЧАСНІЙ ОСВІТІ**

Анотація. У статті питання інтеграції знань висвітлено в позицій філософії, яка є об'єднавчим фактором для всіх галузей пізнання, та освітнього процесу. Розкрито проблему різноаспектності трактування поняття «інтеграція знань» науковцями й педагогами.

Звернено увагу на філософсько-методологічні основи інтеграції знань, зокрема зазначено про загальні закономірності інтеграції сучасного наукового знання, видову характеристику його синтезу.

Виявлено й проаналізовано різні аспекти тлумачення поняття «інтеграція знань» у педагогічній літературі та охарактеризовано особливості кожного з них.

З'ясовано, що інтеграція знань розуміється як: один із пріоритетних напрямів державної освітньої політики, модернізації освіти; важливий фактор осучаснення й вдосконалення змісту освіти; основний комплексний чинник впливу на навчальний процес та його результати, зокрема нестандартне, творче та інтегративне мислення тощо; цілісність знань; високий рівень процесу єдності, синтезу знань, якому передуює аналітичний розгляд і пізнання об'єкта; педагогічна категорія у контексті цілеспрямованого об'єднання,